

ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

*Ковальова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Ковальов П.А., к.т.н., доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Підготовка фахівців будь якої галузі спрямована на здобуття важливих компетентностей для виконання професійних обов'язків, серед яких основною є здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у відповідних сферах діяльності та можливість застосовувати знання у практичних ситуаціях. Досягти цих та інших компетентностей можливо тільки у разі використання ефективних методів викладання. Методи викладання досить різні, кожен викладач обирає свої, спираючись на як на власний досвід (методичні напрацювання), так і на особливості дисципліни.

Методи викладання у вищих навчальних закладах були в центрі уваги таких науковців, як от: О. Яшан, Мосол Н.О., Гевко І. В. та інші.

Метою статті є висвітлення шляхів підвищення ефективності інтерактивних методів навчання у вищому навчальному закладі.

До інноваційних методів відносять інтерактивні методи навчання, оскільки вони згідно з дослідженнями американських та європейських науковців сприяють збільшенню частки засвоєння навчального матеріалу, бо впливають не лише на свідомість студента, а й на його почуття і волю, а саме: лекція – 5% засвоєння, читання навчальних текстів – 10%, відео/аудіо матеріали – 20%, демонстрація – 30%, робота в дискусійних 10 групах – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших і застосування отриманих знань – 90% засвоєння [1]. Основою цих методів є безперервна

взаємодія усіх учасників навчального процесу. Також, характерними ознаками цих методів є опанування за короткий проміжок часу значної кількості інформації, заявленої при вивченні дисциплін; командна робота здобувачів під час занять; формування вираженого ставлення до опонента та ін.. Це навчання дає можливість здобувачу від пасивного слухача перейти до формування власної освітньої траєкторії, сформувати власну успішність. Існують неімітаційні та імітаційні інтерактивні методи.

Якщо говорити про неімітаційні методи викладання дисциплін, то серед них: лекція-бесіда, лекція-диспут, проблемна лекція, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-вікторина, лекція-консультація, лекція-прес-конференція (круглий стіл), лекція-залучення (суггес-педагогіка). Ці методи забезпечують створення пізнавального спілкування як викладача і здобувача, так і між здобувачами. Також зазначені методи дають можливість розвиватись окремим професійним вмінням і навичкам.

Імітаційні методи викладання, які в своїй основі спонукають до формування системного підходу до вирішення проблеми, дозволяє виділити варіанти гіпотез розв'язання проблеми, допомагає налагодити ділові та особисті контакти, усувати конфлікти. До ігрових імітаційних методів відносять стажування з виконанням посадових обов'язків, імітаційний тренінг, ділові та рольові ігри. Ці методи забезпечують максимально можливе наближення навчального процесу до виробничих умов [1,с.10]. Ці методи доречними при ведення практичних занять. До них можна віднести дискусії, екскурсії, виїзні заняття і т.ін. Вони покращують комунікації як між викладачем і роботодавцем, так і між роботодавцем і здобувачем.

Для підвищення рівня ефективності навчання здобувачів, слід взяти до уваги, що інформація, яку отримує людина найбільше запам'ятовується тоді, коли вчить інших (95%); 90 % - коли робить і обговорює одночасно; 80 % - тоді, коли робить власноруч; 70% - коли обговорює і пише; 50 % -

коли слухає та бачить одночасно; 20% - коли бачить на власні очі; 10% - коли читає і нарешті - 5% - коли отримує матеріал на лекції [2]. Це означає, що методи навчання викладач повинен обирати з урахуванням цих досліджень. Найбільш сприятливими та вживаними на думку Світлани Решетченко та Тетяни Скубарєвої є мультимедійні методи навчання, використання проектних технологій, мозковий штурм, робота над помилками, дебати, експертна оцінка й обговорення [3]. Гевко І. В. віддає перевагу інтерактивним технологіям і наголошує, що використання інтерактивних методів навчання дозволяє в процесі навчання знімати нервові навантаження студентів, дає можливість змінювати форми їх діяльності, переключати увагу на вузлові питання теми занять; сприяє розвитку комунікативних умінь і навичок [4]. Яшан О. О. при вивченні курсу «Основи наукових досліджень» найбільш доцільним вважає використання лекції-візуалізації – візуальна форма подання лекційного матеріалу сучасними мультимедійними засобами навчання. Одним з ефективних методів у формуванні теоретичних знань, розвитку словесно-логічного мислення, самостійності судження, який доцільно використовувати під час лекцій це метод дискусії. Дискусія створює оптимальні умови для попередження можливих помилкових тлумачень, для підвищеної активності студентів і міцності засвоєння ними матеріалу [5].

Для підвищення ефективності викладання дисциплін із застосуванням окремих інтерактивних методів викладачеві слід дослухатись до пропозицій внесених Маркечко К.А., Рожеченко В.М., а саме необхідно враховувати такі моменти:

- інтерактивна взаємодія потребує зміни в організації роботи, значної кількості часу для підготовки, тому доцільно починати із включення деяких елементів зазначених методів (робота в парах, «мозковий штурм» тощо);

- необхідно провести із студентами організаційні збори, визначити «правила роботи в аудиторії», налаштувати їх на серйозну підготовку до занять;

- використання інтерактивних методів не самоціль або самореклама, це засіб створення в академічній групі атмосфери співробітництва та взаєморозуміння [1,с.9].

Ефективність викладання підвищиться, якщо викладач зверне увагу на потреби здобувача у навчанні; визначить мету навчання (результат, який необхідно досягти, завдяки проведеним заняттям); здійснить підбір методів навчання; проведе аналіз та підготовку необхідних ресурсів для навчання.

Процес навчання є досить складним. Для його успішності необхідно, окрім, відповідної підготовки викладача, ще й певна активізація з боку здобувача. Мосол Н.О. до умов ефективного навчання відносить:

- мотивацію до навчання;
- комфортну обстановку, сприятливе соціально-психологічне середовище;
- активну участь в процесі навчання;
- досягнення успіху (позитивне підкріплення);
- достатня кількість часу для засвоєння нових знань і умінь;
- використання методів, які відповідають різним стилям і способам навчання;
- використання знань і умінь суб'єктів навчання;
- можливість застосувати нові знання на практиці [5].

Отже, проаналізувавши вищенаведені інтерактивні методи навчання, які застосовуються в ВНЗ можна зробити висновок, що вони дають змогу: підвищити рівень засвоєння знань здобувачами, можливість виявляти проблеми, збирати й аналізувати інформацію, знаходити альтернативні рішення й обирати найбільш оптимальний шлях

розв'язання задач у процесі як індивідуальної, так і групової роботи. Ефективність інтерактивних методів навчання залежить від низки факторів, які слід враховувати викладачу при обиранні методу навчання.

Література:

1. Маркечко К. А., Рожеченко В. М. Інноваційні технології навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни «тактична підготовка». URL : <https://cutt.ly/oMIUraB> (дата звернення 10.11.2022).

2. Інтерактивні методи навчання. URL : <https://sites.google.com/site/nmcmyk/naukova-dialnist/interaktivni-metodi-navcanna> (дата звернення 12.11.2022).

3. Решетченко С., Скубарєва Т. Інтерактивні методи навчання як засіб успішної навчальної діяльності учнів. URL : <https://periodicals.karazin.ua/pbgok/article/view/17713/16255> (дата звернення 07.11.2022).

4. Гевко І. В. Використання інтерактивних технологій в освіті. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24374/Hevko.pdf?sequence=1> (дата звернення 07.11.2022).

5. Яшан О. О. Використання інтерактивних методів навчання в процесі викладання дисципліни «основи наукових досліджень» при підготовці майбутніх істориків. URL : <https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/1946/1/20.pdf> (дата звернення 10.11.2022).

6. Мосол Н.О. Сучасні методи активізації навчання. URL : <https://cutt.ly/oMIGx3t> (дата звернення 10.11.2022).